

Sügiskuu on muutustekuu

Olen juba väiksest saadik mõelnud, et mida tähendab ütlus „kõik on uus septembrikuus“. Täna oma töölaua taga istudes sain ma oma küsimusele vastuse.

Sügis on üks müstiline aeg – algab kool, mõnel töö, trennid ning hobid võetakse taaskord kässile ja ilm on eestimaiselt ettearvamatu. Kui suvel naudib noor inimene seda, et tal on üsna vähe kohustusi, et saab ärgata keskpäeval, siis sügisel peab elu taas loksuma vanasse rütmi.

Võimalus osaleda

Ent ometigi ei ole see nii-öelda vana rütm kunagi sama, mis ta oli eelmisel sügisel või üle-eelmisel. Minu september ei hakanud pihta viisaka aktusega, vaid möödus ennast mitme asja vahel jagades linnutiivul. Olen veendunud, et ka järgmine sügisel on eriline, sest järgmisel sügisel ei ole õhus enam mitte ainult värske asfalt ja uued kooliraamatud, vaid ka kerge pinge, sest tulemas on valimised.

Ma olen püüdnud iseendas leida vastuseid, miks peaks üks noor inimene üldse huvituma poliitikast ning miks peaks ta tahtma kandideerida. Minu vastus on lihtne – see on võimalus midagi ära teha ning seda nii iseenda jaoks, oma vanemate ning sõprade jaoks kui ka oma kodumaa heaks. Kui riik pakub sulle võimalust, siis tasub seda kasutada. Järgmisel sügisel ongi see võimalus. Eesti on veel puberteedi eas riik ja muidugi vajab üks pubekas täiskasvanute elutarkust, aga et areneda ja olla oma nägu ja leida see enda miski, millega läbi lüüa, vajab ta värskeid ideid ning värsket verd. Eesti vajab noori ja tegusaid inimesi.

Maailmapilt avaramaks

Kardan, et kui käia ainult koolis, jääb pilt maailmast pisut ühekülgne. Noortel ei tasu karta, sest neile antakse andeks, kui nad eksivad. Ma tahan öelda, et laske päikesel ja lendlevatel vaht-ralehtedel ennast hooga kaasa viia ja ärge jääge ootama, et keegi teie eest midagi ära teeks. Teadke, et kui midagi väga tahata, siis see ka juhtub!

Getter Martins

Aktuaalne

Rakvere eakad huvituvad poliitikast

Persoon

Kristiina Ojuland jätkab president Meri algatusi

Kohalik elu

Virulased mõõdavad suusatajate võiduaegu

Huvitavat lugemist

Toila noored aitavad kodutuid loomi

FOTO: PÕHJARANNIK

Urmars Paet kutsus narvalasi üles suhtuma kriitiliselt Venemaa telekanalite pakutavasse infosse.

Urmars Paet kohtus narvalastega

FOTO: PÕHJARANNIK

Septembri alguses külastas välisminister Urmars Paet Narvat, et vahetada kohalike õpilaste ja energeetikuga mõtteid ja selgitada ka valitsuse seisukohti Gruusia konfliktis osas.

Urmars Paeti sõnul sai Narva-viisi ajendiks see, et eestlaste ja venelaste suhtumine Venemaa konfliktis on erinev. Selle põhjus on paljuski, et eestlased ja venelased elavad erinevates infovaljades.

Venemaa pole kriitikavaba

Välisministri arvates sai Venemaa maine sõjategevusega tõsiselt kahjustada, kuid ta nimetas veaks ka Gruusia allumist provokatsioonile ja Lõuna-Osseetia piirkonna ründamist.

Paet kutsus Pähklimäe gümnaasiumi vanemate klasside õpilastele ja Eesti elektrijaama töötajatele esinedes üles suhtuma kriitiliselt Venemaa telekanalite pakutavasse infosse.

Välisminister oli üle pika aja esimene poliitik, kes otsustas mitte-eestlaste inforuumi laiendada.

Narva elektrijaamade ametiühingujuht Vladimir Aleksejev esitas välisministrile ametiühingu nimel kaheksa küsimust. Märkimist leidis, et välisminister oli üle pika aja esimene poliitik, kes otsustas mitte-eestlaste inforuumi laiendada.

„Me kõik oleme viimaste nädalate jooksul lugenud ja näinud ajakirjanduses palju seda, mis tööle ei vasta,”

ütles Paet. „Kõik sellesse konflikti kaasatud osapooled teevad oma tegevuse õigustamisele suunatud propagandat. Kuid lõplikult saab teada, kas Lõuna-Osseetia oli etniline puhastus ja kui palju oli ohvreid, alles pärast sõltumatut rahvusvahelist uurimist.”

Ka osseedi lapsed saavad abi

Paeti sõnul tegid talle rõõmu Pähklimäe gümnaasiumi õpilaste huvitavad küsimused ning head, kuigi jällegi veidi ühepoolsed teadmised.

„Muu hulgas küsis üks vanema klassi õpilane minult, miks Eesti otsustas kohe pärast sõjalist kokkupõrget humanitaarabi Gruusia lastele, aga ei aidanud Osseetia omi. See ei ole nii. Eesti aitas ÜRO lasteorganisatsioonide kaudu nii ühe kui teise poole kannatanuid,” märkis Paet, rõhutatades, et sellise ühepoolse info tõttu

ongi venelaste ja eestlaste arusaam olukorrast erisugune.

Urmars Paeti üllatas, et väga vähe tunti huvi teiste välispoliitiliste probleemide vastu. „Ma oleks arvanud, et küsitakse ka millestki muust, aga ju siis inimesed arvasid, et kui välisminister on nende ees, tuleb küsida vaid kõige olulisema välispoliitilise teema kohta,” lausus Paet tõdedes, et kohtumine oli huvitav ja vajalik nii esinejale kui kuulajatele.

LET

Juhtkiri

Lootus on ettevõtlikkusel

Inimesed on hakanud pere eelarvet täpsemini planeerima ja oste põhjalikumalt kaaluma. See sunnib omakorda ettevõtjaid mõtlema, kuidas toota nii, et pakkuda kaupu ja teenuseid soodsamalt. Võimalusi on mitmeid – vähendada kasumi osa, et teenida suuremalt käibelt ja laienevalt turuosalt, muutada efektiivsemaks, uuendada töövõtteid ja tehnoloogiaid, mida nimetatakse innovatsiooniks. Ettevõtlus tähendab pidevat valmisolekut muutusteks ja oskust muutustega kohandada.

Vajadus olla muutusteks valmis kehtib mitte üksnes kümnetes miljonites kasumit arvestavate suurettevõtjate jaoks. Igaüks peab muutusteks valmis olema. Valitsus on võtnud kursi Eesti tööturu uuendamisele. Sovjetlik töölepinguseadus, mis tagas lumelabidavabrikus töö ka lumevaestel talvedel, peab ajalukku kaduma. Et konkurents püsida, tuleb kõigil pidevalt midagi juurde õppida ja õpitud rakendada.

Reformierakond on alati näinud oma tegevuse eesmärgina vaba turu tagamist. Seda, et inimesed ja ettevõtted saaksid seal piiranguteta konkureerida. Ideaalse turu tunnused on madalad maksud ja riigi bürokraatia võimalikult vähene sekumine. Nagu ka korruptsioonivaba keskkond, kus suvaotsusteid ei tehta ning järjepidevus majanduskeskkonna hoidmisel. Maksukoormus peab olema mõõdukas ja muutused ette teada. Teine osa on meie poliitikast on koostöö ettevõtjatega. Hea näide siin on Riigikogu majanduskomisjon ja Reformierakonna fraktsioon, kes kohtuvad ettevõtjatega regulaarselt, kuulavad nende muresid ja püüavad aidata. Eesti tuleviku võtmeks on turutõkete kõrvaldamine, kvalifitseeritud tööjõupuuduse leevendamine, soodsa maksukeskkonna loomine (lihtsad ja madalad maksud on kindla majanduse nurgakivi) ning saavutatud soodsa majanduskeskkonna püsimine.

Tasub tähele panna, et murrangulised muutused toimuvad praegu kogu maailma majanduses ja suuresti nende põhjustatud on ka Eesti majanduse jahutamine. Murrangulistel aegadel jagatakse turuosa ümber. Nii on just praegu paras aeg mõelda sellele, kuidas oma toodetega jõuda eksporditurudele. Ja eksporditurudele ei peaks ettevõtjad nägema mitte ebastabiilset idanaabrit, vaid Eesti partnereid ühises majandusruumis, Euroopa Liidus. Just selles oli Eesti riigi ja kõikide Eesti valitsuste kümme aastat kestnud pingutuse mõte Euroopa Liiduga liitumisel, mida tänaseks enam keegi ei kahetse. **ETI**

Rakvere eakad huvituvad poliitikast

FOTO: TAIMI SAMBLIK

28. augustil kogunesid Rakvere eakad linna sotsiaalabikeskusesse poliitikakooli.

Lääne-Virumaal andis eakate poliitikakooli kohtumiste startidipaugu Riigikogu aseesimees Kristiina Ojuland, kes on ka Reformierakonna Lääne-Viru maakonnaorganisatsiooni juht. Osalesid ka Riigikogu liige Tõnis Kõiv ja Rakvere linnavolikogu liige Matti Jõe.

Poliitiliselt keerukal ajal oli ürituse toimumise ajastus kuulajate sõnul ülitäpne. Majanduslangus, töölepingu seadus, murettegevad sündmused idas, lisaks veel Eesti välissuhted ja lähenevad europarlamenti valimised – kõik need aktuaalsed teemad leidsid kohtumisel kajastuse.

Rakvere hätta ei jää

Kohtumise juhatas sisse linnavolikogu liige Matti Jõe, kes andis üldise majandusliku seisuga taustal ülevaate Rakvere linna olukorrast, mis koosviibijatele meeldivaks üllatuseks oli 1. augusti seisuga plussis. Laekunud oli selleks ajaks 66,7% linna aastaelarvest. „Järgmise aasta eelarve kujundamine linnas tuleb keeruline nagu ka riigis tervikuna, kuid hätta me ei jää,“ sõnas ta.

Majanduse ja välispoliitika teemadel jätkas Kristiina Ojuland, kelle sõnul peame olema uhked, et elame praegusel hetkel oluliselt inimväärsemat elu, kui meie endisaegsed venasvabariigid nõukogudeajast.

Gruusia sündmuste valguses oldi murelikud, kas ei ähvarda Eestit mitte sama saatus. „Koalitsioonipartnerite kokkulepe edastab kindla sõnumi raskel ajal toime tulekuks ja asjad,

Rakvere eakad huvitasid kõik päevakajalised poliitilised küsimused.

millest eelarvekärpeid tehes kindlasti loobuda ei tohi, on pensionite kasv, vanemahüvitised ja lastetoetused.

Töötajal tekib tulevikus uusi võimalusi täiend- ja ümberõppeks, et tõsta oma konkurentsivõimet tööjõuturul.

Samuti on koht, kust ei saa kokku hoida, kaitsekulutused,“ oli Ojuland koalitsioonilepet kommenteerides kindlameelne. Ta lausus ka, et suure naabri käitumist on võimatu prognoosida,

seega tuleb loota vaid parimat ja mitte alluda provokatsioonidele.

Töölepingu seadus toetab ka eakaid

Riigikogu liikme Tõnis Kõivu etteastes leidis kajastust nii töölepingu seadus, pensionite kujunemine kui ka pensionärade väärrika vananemisega seotud küsimuste lahendused tänases Eestis.

Töölepingu seaduses on Tõnis Kõivu sõnul põhiohk suunatud sellele, et töötajal tekib uusi võimalusi täiend ja ümberõppeks, et tõsta oma konkurentsivõimet tööjõuturul. Töötukassast makstavate hüvitiste määrad tõusevad ning edaspidi on võimalik saada hüvitist ka töötaja algatusel

töölt lahkumisel. Eesti tööjõuturg vabab paindlikumaks muutmist, sest nii on lootust, et lähiriikides ringlev raha „tarkade“ töökohtade näol ka Eestisse jõuab. Kõivu arvates on oluline olla konkurentsivõimeline eriti Euroopa, aga ka maailma tasandil. „Mida paremini areneb meie majandus, seda kõrgemaks tõusevad ka pensionid,“ on Tõnis Kõiv kindel.

Toreda sündmuse lõpetas läbi küsimuste ja vastuste kujunenud meeldiv vestlusring ning kohvi nautimine. Päeva sõnumina jäi kõrvu kaja: kõige suurem abi nii tänasele kui homsele pensionäri on see, kui Eestis sünnib palju lapsi...

Taimi Samblik

Mäetaguse vald sai suplusmaja

FOTO: ERAKOGU

Ilma ühegi loodusliku supluskohata Mäetaguse vald rajas kõigi ujumishuviliste jaoks hotelli Meintack juurde suplusmaja.

Suplusmaja ujulaosa sisaldab kahe rajaga 25meetrist basseini, massaaživanni ja lastebasseini, aurusauna ja tavalise kerisega leilisauna. Samas hoones asuvad ka akvaariumiga talveaed ja keldrikorral lasketiir.

Ehituse maksumus oli 38 miljonit krooni, kogu summa tuli valla eelarvest.

Mäetaguse vallavanema Aivar Surva sõnul väärib Mäetaguse valla rahvas uut suplusmaja, mille rajamist taastamise nimel on aastaid vaeva nähtud. „Alati on hea midagi avada, see annab vallale väärtust juurde – ja küll me avame midagi jälle!“

Ehitaja esindaja OÜ Ferdmaster juhataja Gert Tartlan, vallavanem Aivar Surva ja volikogu esimees Veljo Kingsep suplusmaja avamisel.

„Eelmise aasta aprillikuu alguses kirjutas Õhtuleht, et Mäetaguse vald supleb rahas. Tänaest päevast see enam nii ei pea olema – ristiinimese kombel võime nüüd ka vees supelda,“ täpsustas vallavanem Aivar Surva Eestis ringlevat arusaama Mäetaguse valla võimalustest.

Idee küpses vallas 2004. aastal turismi arengukava koostades. Vallajuhid leidsid, et kuna põlevkivi kaevandamine on neilt looduslikud ujumiskohad ära võtnud, on vaja üks selline kunstlikult luua – nii oma rahva kui külaliste tarvis.

Kümme aastat tagasi leidsid vallajuhid üles omaaegsete mõisaomanike Rosenite sugulased, kes esimest korda mõisas külas käies kinkisid vallale foto, millel on näha ka osa kunagisest hoonest. Tänu sellele õnnelikule juhusele näeb suplusmaja välja üsna samasugune kui see ajalooliselt oli. **ETI**

Kristiina Ojulandi suve täitis välispoliitilika

Lääne-Virumaalt valitud Riigikogu aseesimees Kristiina Ojuland veetis suvisel istungitevahelisel perioodil välispoliitikat tehes.

Enne jaanipäeva külastas Ojuland Aserbaidžaaani pealinna Bakuud ja osales sealse parlamendi 90. juubeli üritustel. Ojuland väljendas seal olles, et Euroopa Liidu selge eesmärk peaks olema laienemine tulevikus Taga-Kaukaasiasse. Ojuland oli ainuke väliskülaline, keda Aserbaidžaaani president Ilham Alijev selle ürituse raames ametlikult vastu võttis. Kohtumine toimus ka Aserbaidžaaani välisministri Elmar Mamedyaroviga.

Kristiina Ojuland õnnitles Aserbaidžaaani presidenti riigi iseseisvuse loomise 90. aastapäeva puhul, kinnitades, et Euroopa Liidus jälgitakse tähelepanelikult Aserbaidžaaani muljetavaldavalt majanduslikku arengut. Ta selgitas president Alijevile, et Eesti toetab Aserbaidžaaani liitumist euroatlantiliste struktuuridega, mis parandaks nii Aserbaidžaaani julgeolekut kui oleks uueks tõukeks arengus. Ojulandi sõnul ei tohi lasta Aserbaidžaanil langeda Venemaa mõjusfääri, ehkki Venemaa huvi on väga suur saada kontrolli aserite nafta ja gaasi liikumise üle, sest aserid suudaksid oma nafta varustada Euroopat 25% ulatuses vajadusest.

Jätkab president Meri algatusi

Pärast jaanipäeva võttis Ojuland Monacos osa Crans Montana Foorumist. Seekordne foorum oli pühendatud Vahemere piirkonna uuele rollile Kesk-Euroopa, Ida-Euroopa, Aafrika ja Aarabia riikide vahel.

Kristiina Ojuland esines foorumi avamisel kõnega. „Foorumi avamisel oli meeldiv kuulda rahvusvaheliste organisatsioonide kiidusõnu Eesti arengu aadressil, meenutati kadunud president Lennart Meri osa Crans Montana Foorumi kujunemisloos,“ märkis Ojuland.

Kristiina Ojuland koos Taani peaministri Anders Fogh Rasmusseniga.

Rohkem kui 700 osavõtja hulgas on esindatud maailma äriühingud, peaministrid, valitsusliikmed, rahvusvaheliste organisatsioonide juhid. Crans Montana Foorum on 1986. aastal loodud rahvusvaheline organisatsioon,

Agressorite poputamise viib uute Hitlerite esilekerkimisele, Euroopa peaks ükskord 20. sajandi 30. aastatest õppust võtma.

kes tegeleb rahvusvahelise koostöö ja globaalse arenguga. President Meri oli aktiivne foorumi toetaja.

Toetus Moskva liberaalidele

Euroopa Liberaalide ja Demokraatide Reformipartei (ELDR) aseesimehe külastas Kristiina Ojuland endise Venemaa peaministri, tänase opositsiooniliidri Mihhail Kasjanovi kutsel Venemaa Rahvademokraatliku Liidu partei kongressi, mis toimus

sellel suvel Moskva lähistel Golitsõnos. Peale liidu üldkogul tehtud liitumisosust võtab ELDR sobivuse korral partei vastu 30. oktoobril toimuv ELDRi kongressil Stockholmis. ELDRi ridadesse kuulub ka üks Venemaa vanimaist parteidest, Jablko. Väga võimalik, et esimest korda ELDR ajaloos võetakse ELDRi vastu oma kodumaal registreerimata partei, sest Venemaa Rahvademokraatlik Liit on Vene võimud seni keeldunud parteina registreerimast.

Võrdles venelaste käitumist natsidega

Augustis esines Ojuland Taani peaministri Anders Fogh Rasmusseni palvel põhiesinejana Taani liberaalse partei Venstre suvekonverentsil. Ta pühendas suurema osa oma kõnest olukorrale Gruusias.

„Agressorite poputamise viib uute Hitlerite esilekerkimisele, Euroopa peaks ükskord 20. sajandi 30. aastatest õppust võtma,“ rõhutas Kristiina Ojuland oma kõnes, võrreldes Venemaa tänast retoorikat põh-

jendamaks sõjalise jõu kasutamist Lõuna-Osseetias natsi-Saksamaa retoorikaga Tšehhoslovakkia vastu 1938. aastal sudeedi sakslaste küsimuses. Toona põhjendas Hitler jõu kasutamist samuti vajadusega kaitsta sakslasi, kes elasid Tšehhoslovakkias.

Initsiatiiv Euroopa Nõukogus

Augusti esimeses pooles tegi Ojuland Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee liberaalide fraktsioonile ettepaneku algatada Venemaa delegatsiooni volituste peatamine seoses Gruusia sõjalise ründamisega. Täna-seks on ettepanek saadetud allkirjastamiseks ülejäänud neljale fraktsioonile ja ettepanek tuleb arutelule septembris toimuvale istungjärgul.

Tagasi Eestis

Nüüd, kui Riigikogu istungitevaheline aeg on läbi saanud, lubab Ojuland taas aktiivsemalt Lääne-Virumaad külastada. Kindlatel kuupäevadel jätkuvad Rakveres kohtumised valijatega ning ta jätkab esinemisi Viru Raadios. **ET**

Lühidalt

FOTO: SCANPIX

Rakvere linnus

Rakvere sai sõpruslinna

Rakvere ja Ungari linn Szolnok allkirjastasid kahe linna vahelise sõpruslepingu.

Sõpruslepingu järgi teevad Rakvere ja Szolnok koostööd majanduse, teaduse, kultuuri, kunsti, religiooni, spordi ja muudes, mõlema poole jaoks tähtsust omavates valdkondades. Eraldi valdkondadena on välja toodud Euroopa Liidu projektid, haridus ja noortevahetus, turism ja keskkond, sport ja kultuur, ettevõtlus ning meedia ja avalikkus. Leping näeb ette ametlike delegatsioonide vastastikuseid külaskäike vähemalt kord aastas.

Viru Ölu hakkab tootma sumoteemalist mullivett

Seoses sumo MMiga Rakveres lasseb AS Viru Ölu lähiajal välja partii mullivett, mille etiketid reklaamivad sumo MMI.

Mullivesi kannab nimetust AquaFit. Etiketi ühel pool on tavapärane kujundus, teisele poole aga on lisatud sumo MMI logo koos võistluste toimumise aja ja kohaga.

Hetkel pole veel teada, kui suures koguses AquaFit'i toodetakse. Samas pole välistatud, et sumo MMI sümbolika jõuab ka mõnede teiste, juba olemasolevate toodete etikettidele.

FOTO: ERAKOGU

Laine Jänes

Kultuuriminister toetab Väike-Maarja ja Porkuni muuseumi

Kultuuriminister Laine Jänes allkirjastas käskkirja, millega ministrium eraldab toetust 16 väikemuuseumi projektile.

Porkuni paemuuseumi projekti „Siluri sumadan“ teostamiseks saab Tamsalu vallavalitsus 11 836 krooni.

Väike-Maarja vallavalitsus saab toetust 10 000 krooni Väike-Maarja muuseumi projekti „Georg Knüpfferi mälestusi Väike-Maarja kihelkonnast ja oma suguvõsast – tõlge“ jaoks.

Toetust saavad nii üksikmuuseumid kui ka muuseumidevahelised koostööprojektid. Kokku eraldab ministrium väikemuuseumide projektide toetuseks ligi 200 000 krooni.

ELi kindral külastas Tapa garnisoni

Eesti kaitseväge juhataja kindralleitnant Ants Laaneotsa kutsel Eestisse ametlikule visiidile tulnud Euroopa Liidu Sõjalise Komitee esimees kindral Henri Bentégeat külastas septembri alguses Tapa garnisoni.

Kindral rääkis, et külastades Euroopa Liidu liikmesriike püüab ta aru saada kohaliku

Kindral Henri Bentégeat

militaarsfääri võimalustest ja probleemidest.

Ta leidis, et ELi ja NATOsse kuulumine annab Eesti julgeolekule piisavalt tugeva garantii.

Tapa garnisoni visiiti kokku võttes ütles kindral, et talle jättis sügava mulje meie uus organisatsioon ehk kaitseringkond, sest olukord, kus militaarstruktuurid on samad nii rahu kui ka sõja ajal, on hästi läbi mõeldud.

Euroopa Liidu Sõjaline Komitee on kõrgeim sõjaline juhtorgan Euroopa Liidus, kuhu kuuluvad liik-

mesriikide kaitseväge juhatajad. Sõjalise Komitee ülesandeks on nõustada sõjalistes küsimustes Euroopa Liidu Poliitika- ja Julgeolekukomiteed ning juhtida Euroopa Liidu Sõjalise Staabi tegevust.

Kindral Henri Bentégeat alustas teenistust 1967. aastal Prantsusmaa relvajõudude merejalaväeüksuses ning on teeninud erinevatel ametikohtadel alates teabeohvitserist kuni Prantsusmaa relvajõudude juhatajani. Euroopa Liidu Sõjalise Komitee esimees on kindral Henri Bentégeat alates 2006. aasta novembrist. **ET**

Eelarves tuleb riigi kulud kokku tõmmata

Vaidlused riigieelarve koostamise üle lähevad visalt, aga liiguvad õiges suunas. Järgmiseks aastaks tuleb koostada tasakaalus eelarve ja on olemas kõik eeldused, et nii ka läheb. Lisaks sellele on just praegu tarvis otsuseid, mis tagaksid majanduse uue kasvu.

Sügise hakul käis Reformierakond välja terve rea ettepanekuid, mida Eesti majandusele uue hoo andmiseks teha vaja on.

Laen maksumaksjatelt

Tulumaksu määrade alandamine 26 protsendilt 18 protsendile ning tulumaksuvaba miinimumi suurendamine 3000 kroonini kuus on suur reform, mille eesmärk on kasvatada Eesti majanduse konkurentsivõimet. Reformi peatamine aastaks tähendab 1,5 miljardi lisakrooni võtmist maksumaksja taskust.

Tuluallikate lisamise kõrval tuleb eelarvet koostades tähelepanu pöörata kulutuste piiramisele. Riigikogus Reformierakonna fraktsiooni juhtiv Keit Pentus rõhutab, et kord juba defitsiidiga planeeritud eelarvet uuesti aasta hiljem plussi pöörata on veel valulisem, kui praegu kulud kokku tõmmata. „Millise löögi võiks rangest eelarvepoliitikast ja riigi kulude-tulude tasakaalus hoidmisest loobumine Eesti usaldusväärsusele anda, se-

FOTO: PRESSIFOTO

Töötajatele loob riik uue töölepingu seadusega paremad võimalused enesetäiendamiseks.

da ei taha loodetavasti keegi järgi proovida,“ märgib Pentus Delfis avaldatud arvamuses.

Otsused, mis majandusele uue hoo annavad, tuleb teha juba tänavu.

Reformierakond peab kõige olulisemaks tingimuste loomist majanduse uueks kasvutsükliks ja ettevõt-

luskeskkonna parandamist. Lisaks maksulanguste peatamisele, mis saab olla üksnes ajutine, tuleb veel sel aastal astuda rida samme, mis muuhulgas aitavad kaasa ka tasakaalus eelarve vastuvõtmisele.

Käibemaksusoodustustega huupi rahajagamist tuleb loobuda. Tühistada tuleb juriidiliste isikute tulumaksuseaduse muudatuse jõustumine, mis kehtestab avansiliste maksete nõude. Reformi vajab laste toetamise poliitika: ebaefektiivne ja hädasoolijaid mitte aitav laste arvuga se-

tud tulumaksuvabastus tuleks kaotada ning asendada see 2000-kroonise otsetoetusega kolme ning enama lapsega peredele, vanemahüvitise maksamise põhimõtteid ei ole vaja muuta. Pensionide tõstmine peab jätkuma kavandatud tempos.

Vaja on kindlat tulevikku tagavaid otsuseid

Pikaajalise mõistliku eelarvepoliitika tagamiseks ja majanduse elavdamiseks tuleb kiirelt vastu võtta uus töölepingu seadus, mis muudab töötu-

ru paindlikumaks ja aitab seeläbi kaasa majanduse uuele tõusule. Veel sel aastal tuleb vastu võtta seadus, mis kehtestab sotsiaalmaksule alates aastast 2010 kolme Eesti keskmise palga suuruse ülempiiri ja aitab seeläbi tuua Eestisse tarku töökohti ning uut maksuraha. Samuti tuleb vastu võtta seadus, mis aastast 2010 vabastab eraisikute aktsiainvesteeringud tulumaksust. Kõik need sammud on Eesti rahva ja riigi, mitte ühe või teise erakonna huvides.

Martin Kukk

Gruusia konflikti õppetunnid Euroopale

Riigikogu asespiker Kristiina Ojuland soovib maailmal Venemaaga ettevaatlik olla.

Sõjani viinud sündmused Gruusia ümber said hoo sisse ainult tänu NATO Bukaresti tippkohtumise otsusele mitte anda Gruusiasale ja Ukrainale alliansi liikmelisuse tegevuskava. Saksamaa ja Prantsusmaa olid riigid, kelle tegevuse või tegevusetuse tulemusel anti roheline tee Venemaale tegeliku liidri Vladimir Putini neoimperialistlike fantaasiate realiseerimiseks. Keeldumine Bukarestis NATO tippkohtumisel Gruusiasale nende riikide vastuseisu tõttu alliansi liikmelisuse tegevuskava andmast, oli Moskva jaoks signaals. et nüüd on viimane aeg Gruusias kanda kinnitada.

Täna räägib keegi anonüümne skeptilise Euroopa riigi esindaja Reu-

tersile, et „tänu taevale me ei võtnud neid sisse, sest siis oleks me neid pidanud NATO V artikli järgi ju kaitsma“. See on vale. Liikmelisuse tegevuskava ei tähenda NATO liikmeksõlekut. Tõsi on aga, et see oleks olnud võimas signaal Kremlile Gruusiast eemale hoidmiseks. Reutersile puterdanud anonüüm lihtsalt otsib õigustust teatud riikide käitumisele.

Hoiatus minevikust

Käitumisele, mis üks-ülele kopeerib Chamberlaini tegevust diilides Hitleriga. Kas me siis veel imestame Saksa välisministeeriumi riigiministri Gernot Erleri avalduse üle, milles ta konflikti alguses sisuliselt ütleb, et mõistab Venemaale tegevuse vajalikkust. Või Saksa välisminister Walter Steinmeieri truualamlike kinnitusi Kremlile Venemaale positsiooni mõistmisest. Gerhard Schröder aga ütleb otse välja, et toetab Venemaale sissetungi.

On kahju, et Angela Merkeli taga-

FOTO: PEEP LILLEMÄGI

Kristiina Ojuland on viimase kuu jooksul Euroopas korduvalt Venemaale agressiooni vastu sõna võtnud.

sihoidlikud katsed realistlikumalt hinnata Venemaale positsiooni on Saksa valitsuskooalitsioonis ette läbi kukunud. Südame-tunnistusele eelistatakse Saksa valitsuskooalitsiooni püsivust. Ehkki, tänu Merkelile siiski suudeti ELi valitsusjuhtide kohtumisel lükata edasi Venemaale tippkohtumine.

Suur venitamine, tegevusetus konflikti alguses on eriti kahetsusväärne. See andis Venemaale piisavalt aega kõikide oma sõjaliste eesmärkide saavutamiseks agressioonis Gruusias vastu. Küllastades juunis Bakuud tegin avalduse Taga-Kaukaasia kiirema integreerimise vajadusest euroatlanti-

listesse struktuuridesse. Nii mõnigi Isamaa ja Res Publica Liidu liige asus minu seisukohti ründama. Täna on isegi neile selge, kellel oli õigus. Kahjuks on kaotatud asjatult aega. See, mis oleks kerge olnud juunis, läheb septembris Euroopa Liidule ja Ameerika Ühendriikidele kõvasti maksma.

Tingimusteta rahu

1. septembri Euroopa Liidu riigipeade ja valitsusjuhtide otsus EL-Venemaale tippkohtumise edasilükkamisest on Venemaale jaoks sõnumina ülimalt valus. Seda kinnitab ka nende hüsteeriline sõnum siseriiklikus meedias, kus püütakse näidata ELi otsust kui Venemaale kasulikku otsust. ELi poolt on see esimene tõsine hoiatus Venemaale ja seda tuleb vaadata kui sõnumit, millele võivad järgneda hoopis karmimad meetmed, kui Venemaale ei täida omaale võetud kohustust täita rahuplaani.

Kristiina Ojuland

FOTO: PRESSIFOTO

Andrus Ansip soovib ettevõtjatel orienteeruda stabiilsematele turgudele, kui poliitilistest riskidest kubisev Venemaa oma.

Ansip rõhutas range eelarvepoliitika tähtsust

Peaminister Andrus Ansip rõhutas septembri keskel Tartus Reformierakonna volikogul esinedes range eelarvepoliitika jätkamise tähtsust.

Ansip nimetas nelja sambana, millele majandus peab tuginema, paindlikumat tööturgu, teadus- ja arendustegevust, eksporti ning ranget eelarvepoliitikat.

Peaministri sõnul on Eesti suurim probleem praegu kvalifitseeritud tööjõu puudus. „Oma tööturu paindlik-

kuse kohalt oleme rahvusvahelistes tabelites 181 riigi hulgas alles 163. kohal. Kindlasti peaksime jätkama ka Soome ja Rootsi eeskujul tööjõumaksude alandamisega,” ütles Reformierakonna esimees. „Töötajate ümberõpe peab saama igapäevaseks asjaks. Ühekordse haridusega ja kunagi omandatud diplomiga globaalses majandusruumis enam välja ei vea,” sõnas Ansip.

Euroopas esimeste seas

Samas osutas ta, et teadus- ja arendustegevusse suunatud rahahulga kasvutempolt on Eesti viimasel kol-

mel aastal olnud Euroopas esikohal ja seda kohta ei tohi kaotada.

Ülitähtis eksport

Ansip märkis, et kui siiani on majanduskasvu vedanud põhiliselt laenu-

Majanduses peab laenudele toetuv tarbimine asenduma ekspordiga.

dele toetuv tarbimine, siis nüüd peab selle vedamise üle võtma eksport. Ekspordis tuleb orienteeruda aga mitte ebastabiilsele ja riskidest kubise-

vale Vene turule, vaid stabiilsetele turgudele Euroopa Liidus.

Peaminister rõhutas ka range eelarvepoliitika jätkamise vajadust. „See on see, millesse me usume, ja see on see, millesse usuvad investorid,” lausus ta. Eelarve koostamise põhiprobleem on Ansipi hinnangul tulude jäik seotus kuludega. „Liiga paljude tulude kulumine on juba seadusega ette määratud ning tulude struktuuri muutudes puuduvad valitsusel ja Riigikogul vajalikud hoovad kulude struktuuri muutmiseks,” lisas Ansip Reformierakonna volikogul peetud kõnes.

Silver Pukk

Pensioni saamine pangakontole on mugavam

Riigikogu liige Tõnis Kõiv juhib oma veebilehel www.toniskoiv.ee tähelepanu sellele, et pensionide kojukande asendamine pensioni maksimisega pangakontole vähendab sularaha kodus hoidmisega kaasnevat riski.

Kui praegu maksavad maksimaksjad osade pensionäride pensioni kojukande kinni, siis järgmise aasta veebruarist ei saa enam maksimaksja kulul pensionit koju lasta tuua. Rahastamise muutus toob juurde mitu valikut. Võib ise postiljonile pensioni kojukande eest maksta või lasta pensioni koju tuua ainult talvel, suvel käia sel ise järgi.

Tasub mõelda turvalisusele

Pensioni võib lasta kanda ka pangarvele. Viimasel juhul tuleb muidugi võtta ka pangakaart. Pangast raha võtmiseks võib juba ise vabalt päeva valida. „Pangakaardiga saab maksta üha rohkemates kohtades,” kirjutab

Paljud eakad soovivad ka pensionipõlves tööl käia või ettevõtlusega tegeleda.

Tõnis Kõiv oma veebilehel. Lisades, et tasub mõelda ka turvalisusele. Kurjategija võib mõne tuhande kroonise pensioni järele vargile tulla, pensioni kojukande päevad on ju teada...

Sotsiaalministeeriumi andmetel viiakse praegu pensioni koju kätte

maksumaksja kulul 31 protsendile pensionäridest, kusjuures lausa kaks kolmandikku neist elavad kas Tallinnas või Tartus. Kummiski linnas ei tohiks olla puudust ei pangakontoritest ega pangautomaatidest. Pensioni kättesaamise tegelik probleem on siiski mujal Eestis, suurematest

keskustest eemal elavatel eakatel.

Pensionäridele, kes ei pääse kodunt liikuma puude tõttu või muul mõjuval põhjusel, makstakse maksimaksja poolt ka edaspidi pensioni kojukande kinni. Nii on vähemalt sotsiaalministeeriumi ametnikud väitnud ning see peab olema varsti Riigikogusse saadetas seaduse muudatuse ka selgelt kirjas. Maksimaksja peab kinni maksta neile inimestele pensioni kättoimetamise, kes tõesti ise hakkama ei saa.

Omaavalitsus abistab

Tõnis Kõiv märgib ka, et kui eakatel on pensioni kojukande muutumisega mure, tasuks pöörduda omaavalitsuste sotsiaaltöötajate poole, kellelt nõu küsida ja abi saada. Linna- ja vallavalitsuste ülesandeks on aga tagada, et abistajatena töötaksid pädevad ja abivalmis inimesed, kes pensionäride mured lahendaksid. „Enamuses Eesti paikades see just nii ongi,” kiidab Riigikogu liige omaavalitsuste võimekust.

Allikas: www.toniskoiv.ee

Lühidalt

Digiretsept teeb elu lihtsamaks

Septembris algas Eesti tervishoiuasutustes ja apteekides üleminek digiretseptile. See tähendab, et testitakse retseptikeskuse toimimist koostöös Eesti haiglate ja peaarstide ning apteekritega. Peale seda, kui Andmekaitseinspektsioonilt on saadud luba delikaatsete isikuandmete töötlemiseks, alustatakse pilootprojekti reaalsete andmetega. Testperiood algas 1. septembril 2008 ja retsepte hakatakse realselt digitaliseerima 1. jaanuaril 2009.

Patsiendi jaoks avaneb digiretseptiga terve rida uusi võimalusi. Patsient saab internetist ülevaate talle välja kirjutatud retseptidest ning ravimi saab kohe igas apteegis välja osta, kaasas peab olema vaid isikut tõendav dokument, millel pilt ja isikukood.

Apteekrite töö muutub tänu digiretseptile lihtsamaks – retseptiravimi müümisel tuleb retseptikeskusele saata andmed vaid müüdava ravimpreparaadi kohta. Ülejäänud info, mida apteekrid täna käsitsi sisestavad, on retseptil edaspidi juba olemas.

Reimo Nebokat

FOTO: PRESSIFOTO

Kardo Ploomipuu

Ka Eesti paraolümpialased said Pekingis medali

Septembri alguses oli Tallinna lennujaam taas Pekingisse sõitvate olümpialaste ning nende teesaatjate päral. Sedakorda asutasid end teele Eesti esindajad paraolümpiamängudel. Kolmele tublile inverteeritulele ning nende treeneritele andis head soovid kaasa sotsiaalminister Maret Maripuu. Delegatsiooni koosseisu kuulusid laskja Helmut Mänd koos treeneri Heiti Vahtraga, ujujad Kardo Ploomipuu ja Kristo Ringas treenerite Örne Pollisinski ja Eric Rootsiga. Pekingis ootas neid ees juba delegatsiooni juht Anna-Liisa Eller.

Pekingi paraolümpial olid eestlaste medalilootused seotud 13. septembriga, kui olümpiavette hüppas 100 m rinnuliujaja Kardo Ploomipuu. Hommikusest elujumisest läks Kardo põhivõistlusele kuuenda ajaga, olles iseenda peale tige aeglase alguse pärast. „Finaalis põrutan kohe alguses täiega,” ütles 20-aastane Ploomipuu.

Eestlaste ergutuskoori saatel tegigi Kardo seda, mida temalt salamisoodati, puudutades finišiseina ameeriklase Justin Zooki ja austraallase Michael Andersoni järel kolmandana ajaga 1.03.37, mis on noormehe uus isiklik rekord.

Ajalooline sündmus leidis aset ka pidulikult autasustamistsereemoonial, kui selle klassi medaleid ulatas kätte Pekingi paraolümpiamängude aukülviline proua Evelin Ilves. Kunagi varem ei ole ei paraga päris olümpiamängudel medaleid üle andnud eestlane. Eestlaste eesmärk tuua Pekingi paraolümpiamängudelt medal sai täidetud.

Sotsiaalministeerium/Sportnet

Lühidalt

FOTO: SCANPIX

Jaanus Purga

Viru Keemia Grupp tahab hakata diislikütust tootma

Üks Eesti edukamaid tööstusettevõtteid, Viru Keemia Grupp (VKG) haub suurejoonelist kava hakata Kohtla-Järvel põlevkiviõlist diislikütust tootma ning püstitada selleks nii võimas tehas, et see kataks ära peaaegu terve Eesti vajaduse.

„Me teame, et seda on võimalik teha,“ ütleb VKG arendusdirektor Jaanus Purga skeptikutele, kes arvavad, et õlist kvaliteetset autokütust ei saa, saab ainult naftast, kirjutas Eesti Ekspress.

Kütusehase kava on Purga sõnul hetkel arendusfaasis, kolm maailma juhtivat tehnoloogiatarnijat lihvivad eestlaste jaoks tehnoloogiat, järgmise sammuna hakatakse tegelema lubade ja ehitusküsimustega.

Selle suurejoonelise kava puhul on võtmeküsimus energia hind maailmaturul, täpsemalt kütteõli ja diislikütuse hinnavahe, Purga räägib, et kütuseootmise eeluuring tehti juba viis aastat tagasi, kuid siis ei tasunud see hästi ära, kütteõli tonn maksis umbes 150 dollarit ja diislikütuse tonn 300 dollarit.

„See vahe oleks nibin-nabin kulud ära katnud, aga suuresti oleksime kütust siis tootnud rõõmu pärast, lihtsalt et on lahe,“ märgib Purga, „nüüd maksab kütteõli 600 dollarit, ent diislikütus juba üle 1000 dollari – nüüd räägime juba asjast!“

FOTO: SCANPIX

Rõmeda-Haljala teelõigu avalik arutelu

Maanteeamet teatab, et on valminud Tallinn-Narva maantee Rõmeda-Haljala teelõigu (km 78,4-90,5) eelprojekti keskkonnamõju hindamise aruanne.

Projekti eesmärgiks on Tallinn-Narva maantee Rõmeda-Haljala lõigu koridoris trassi täpsustamine, ristmike ja ristete optimaalsete asukohtade ning tehniliselt ja majanduslikult tasuvate lahenduste leidmine, trassi ja ristmike teemaa määramine, keskkonnamõjude hindamine ning tehnilise projekti koostamiseks lähtetingimuste väljatöötamine. Projekti tulemusena saab maanteelõigust kaasaegne, liikleja-sõbralik ning liiklusele ohutum tee.

Kavandatud tegevus mõjutab keskkonda läbi uue maa hõivamise ristmike ehitamiseks, maastiku muutumise, müra ja õhusaaste aspektide ning sotsiaalmajanduslike mõjude.

Toila noored aitavad kodutuid loomi

FOTO: ERAKOGU

Toila reforminoorte klubi soovib muuta iga-aastaseks traditsiooniks Kohtla-Järve koerte varjupaigale madratsite ja tekkide kogumise.

Elmisel sügisel loodud klubi esimene ühiskondlik algatus oli kampaania korraldamine Kohtla-Järve koerte varjupaigale madratsite ja tekkide kogumiseks. „Kahjuks ei olnud meil võimalust reklaami igal pool levitada, kuna seda seostati poliitikaga ning sellepärast viisime oma aktsiooni lõpule väheke väiksema saavutatuga, kui esialgu lootsime. Meil on plaanis seda heategevuskampaaniat korrata tänava ja seekord loodame suuremale osavõtule,“ räägib Toila Reforminoorte Klubi esimees Anneli Teelahk.

Kodukant puhtaks!

Teine ühiskondlik tegevus oli klubi jaoks kevadine osalemine kampaanias „Teeme ära 2008“. Tegelikult oli me juba varem klubi noortega mõelnud vallas koristusaktiooni korraldamise peale ning kui kuulsime sellisest suurepärasest kampaaniast, otsustasime kindlasti osa võtta. Kuna mõned meie noortest tegid koristuspäeval inglise keele riigeksami, siis otsustasime kogu klubiga käia koristamas päev varem, et saaksime kõik oma kodukoha puhastamisele väheke kaasa aidata,“ sõnab Teelahk.

Klubi on aastaga jõudnud kasvada 20-liikmeliseks. Enamus noortest on gümnaasiumiõpilased ja vanemad, kuid sel aastal püütakse leida

Toila reforminoorte klubi võttis aktiivselt osa ka kevadisest koristuskampaaniast „Teeme ära 2008“.

järeikasvu põhikoolilõpetajate hulgast, kellele meeldib koos üritusi planeerida, väljasõitudel käia ning oma kodukoha elus aktiivselt kaasa lüüa.

Poliitika on huvitav

„Ise arvame, et esimese aktiivse aasta kohta oleme küllaltki palju korda saanud. Näiteks kutsusime Toila Gümnaasiumisse õpilastele rääkima kaks Riigikogu liiget. Sügisel käis Riigikogu tööst rääkimas Kalle Palling ning kevadel tuli meile külla Ida-Vi-

.....
Ise arvame, et esimese aktiivse aasta kohta oleme küllaltki palju korda saanud.

rumaalt valitud rahvasaadik Rein Aidma. Mõlemad esinemised olid väga huvitavad ja näitasid, et õpilased on vägagi huvitatud parlamendi tööst,“ räägib Teelahk.

Aasta jooksul on väljas käidud ka

kahel messil. „Peremessil Jõhvis aitasime enda piirkonna suuremaid oravaid ning Narvas toimunud messil Orientiir käisime noorematele tutvustamas noortekogu,“ selgitab Teelahk. Enne jõule jagati pühapäeviti Toila vallahvale piparkooke ning vabariigi aastapäeval Eesti lippe. „Kindlasti ei saa vähem tähtsaks lugeda meie noorteklubi saavutatud teist kohta erakonna Perepäeval toimunud korvpalliturniiril,“ sõnab Teelahk lõpetuseks.

IETI

Viru Ralli korraldaja oli ise võistlustules

FOTO: MEELIS MEILBAUM

Andres Ots on Viru Ralli korraldamisel osalenud algusest peale.

Juuli algul Virumaa teedel peetud Viru Ralli oli seekord osavõtjaterohkeim. Stardis oli 102 ekipaazi. Ralli pikaajaline korraldaja Andres Ots oli ka ise stardis.

Tegemist oli juba kuenda rahvusvahelise Viru Ralliga. Kuulsamatest sõitjatest olid stardis meie enda noored ja vanad tähed: Ott Tänak-Raigo Mölder, Margus Murakas-Silver Kütt, Margus Remmak-Urmas Roosimaa, Georg Gross-Madis Halling. Välissõitjatest vast kõige nimekamad osavõtjad olid lätlased Janis Vorobjovs-Guntis Ervalds ja kindlasti ka soomlased Kari-Ali Rantala-Jukka Toivonen. Tänavu oli esimene kord, kui ei toimunud Rakvere linnakatset. Peamiseks publikumagnetis sai seekord Kehala ring.

Korraldaja sõit jäi pooleli

Andres Ots oma rolli tänavu korraldamisel väga suureks lageda ei saa,

sest võistles ise. „Kuna minu isa Märt Ots on Viru Ralli eestvedaja ja initsiaator, siis veidi sai ikka abiks oldud. Viru Ralli korraldusega olen seotud 2003. aastast ehk algusest peale. Olen olnud rajameister, faktikohtunik, samuti aidanud igasuguste jooksvate korralduslike probleemide lahendamisel,“ rääkis Ots.

Kahjuks tabas Andres Otsa enda

rallisõitu seekord ebaõnn, kui neljandal kiiruskatsel purunes radiaator ja autost jooksid „mahlad“ välja. Enne seda hoidis ta oma masinaklassis neljandat kohta.

Ühine ettevõtmine

Ots loeb tänavust rallit kordaläinuks. Võistlejaid oli palju, pealtvaatajaid samuti raja ääres rohkelt, ka ilmataat

soosis võistlust täielikult. Samuti olid inimesed, kelle majade ja maade juurest ralli kiiruskatsed läbi läksid, väga mõistlikud ja vastutulelikud. „Ilma nende soosinguta ei olekski võimalik rallit korraldada. Siinkohal tahaksin tänada kõiki neid, kes suhtusid meie ühisesse spordiüritusse väga mõistvalt,“ sõnas Ots.

.....
Kui rääkida Viru Ralli korraldamisest, siis jätkame ikka sama hooga edasi kuni vaatajatel, võistlejatel ja toetajatel huvi on.

„Kui rääkida Viru Ralli korraldamisest, siis jätkame ikka sama hooga edasi kuni vaatajatel, võistlejatel ja toetajatel huvi on,“ kinnitab Ots, kes on olnud lapsest saati autosportiga seotud. Suvisel ajal osaleb ta mõnel võistlusel peaaegu igal nädalavahtusel.

IETI

FOTO: ERAKOGU

Rein Aidmat tuli lisakus suveööl kuulama saalitäis astronoomiahuvilisi.

lisaku rahvas tegeles suveööl astronoomiaga

Riigikogu liige Rein Aidma kirjutab, kuidas ta lisakus ühel kaunil suvisel ööl huvilistele astronoomiast rääkis.

Eks öösel võib juhtuda kõikvõimalikke asju. Nii ka sel suvel Iisakus, kus otsustati täita öö erisuguste kultuurisündmustega. Ega olnud ette teada, kuidas sellesse ettevõtmisse suhtutakse, kuidas on ilmaga, kas rahvas üldse kaasa tuleb.

lisaku kultuuriöö – plaan A

Kavas oli metsakultuur, kirikukultuur, raamatukogu kultuur... ja ka taevakultuur ehk üht-teist astronoomiast. Viimase teema esitlus oli ülesandeks välja mõelda ja rahva ette tuua siin-kirjutajal.

Eks auahnust – teeme teoks – oli ka. Nii ma siis mõtlesin sel tujuka ilmaga suvel, et olgu – toon teleskoobi kohale ja olen valmis juhuseks, kui tõesti peaks juhtuma ime ja taevaselge olema. Etteruttavalt võib öelda, et nii lihtsalt see muidugi ei läinud. Teleskoop sai küll püsti ja töökorda, kuid peale Suure Vankri paari tähe ja korra ka Veega Lütüra tähtkujust pilvede vahelt meile näha ei olnud antud. Tagantjärele võib öelda – hea, et niigi läks, sest seda öise rahvahulga

teadmisjanu, kes kohale tuli, oleks saanud rahuldada ehk viie või ka kümne taevatoruga.

Mis siis muud üle jäi, kui paaril korral pilvede vahelt nähtud tähed said seletuse – mis nad sellised on, miks helendavad, mis on tähtkuju, mis tähesuurus jm. Kui ka mobiilmasti punane tuli (no ei kõlba täheks) omale kohale pandi, siis läks käiku plaan B.

lisaku kultuuriöö – plaan B

Eks tuli ligemale koolisaalitäis huvilisi kutsuda hoopis vanast võimlast ümberehitatud aulasse. Ja siis pida maha näitlikustatud aulaloeng – ikka peamiselt sellest, mis on meie lähemas ja kaugemas ümbruses, miks maailmaruum selline on, nagu ta on, mis on Kuu, kuidas Maale elu sai ning mis ootab maailmaruumis ees lähemas ja ka kaugemas tulevikus.

Päikesesüsteemist rääkides andsin põgusa ülevaate põnevamatest planeetidest ja nende kuudest. Ka tuli jutuks eluvormide oletuslikud võimalused. Näiteks planeedil Marss, kus sinna saadetud aparaat kaevas pooluse lähedal pinnasest välja jääd – st seal on kindlasti vett, mis meie ettekujutuse kohaselt üks olulisi eeldusi elu tekkeks. Või teine näide – planeet Jupiteri kuu Euroopa, mille pind on automaatjaamade tehtud lähivõ-

tetel ilmse jää moodi pragulise kattega. Teadlased oletavad, et Euroopa kümne kilomeetri paksuse jääst katte all võib olla lausa isegi sajakonna kilomeetri sügavune ookean – äkki on sealgi võimalusi teatud eluvormide tekkeks.

Elu otsingul

Pärast ekskursi komeetide kui tõenäoliste eluks vajalike molekulaarse te ja ka raskete elementide levitaja-

.....
Sel ööl küsiti ikka ka seda, et kas ma olen kindel, et inimene on Kuul käinud. Vastus on kindel: ei... ole mingit kahtlust!

tega tutvumist läksime tõeliselt astronoomiliste kauguste, aja ning temperatuuride-tiheduste juurde. Tava tähed, nagu Päike, on küll pika elueaga (tema tekkimisest on möödunud neli ja teist samapalju miljardeid aastaid jätukub tal edaspidi). Kuid päikesetüüpi täht ei seleta, miks Maal, aga ka elusorganismides, sh inimeses on rasked elemendid. Mis päritoluga on rasked elemendid ja kuidas on nad meisse saanud? Vastust saame otsi-

da maailmaruumis toimuvate hiigelpahvatuste – supernoovade olemust mõistes. Selles tohutu suures, Päikesest palju massiivsema tähe vanadussurma agoonias tekitatakse ja paisatakse maailmaruumi need keemilised elemendid, mis ei teki tavalise tähe suhtelisel rahulikus termotuumakatlas. Tähendab, Päike, planeedid – siis ka Maa ja meie ise koosneme osaliselt miljardeid aastaid enne päikesesüsteemi teket plahvatanud supernoovades tekitatud aatomites! Meie Linnutees ehk Galaktikas on sellist „vanaranda“, mis hulgub tähtede vahelises ruumis. Need jäänused segunevad tähtede tekkeks sobiva vesiniku-heeliumi jt gaasipilvedega – ja uued päikesesüsteemid võivad jälle ka tulevikus tekkida. Kõike seda saab tuvastada tänaste võimsate teleskoopidega tehtud vaatlustest – ja seda oma silmaga piltidelt vaadata on äärmiselt põnev.

Sel ööl küsiti ikka ka seda, et kas ma olen kindel, et inimene on Kuul käinud. Vastus on kindel: ei... ole mingit kahtlust!

Nii sai kaks tundi mulle ettenähtud ööst läbi ja kuigi oli kuhjaga küsimusi ja küsijaid – ootas külalisi järgmisena raamatukogu. Igatahes tänu korraldajatele – minul oli põnev öö... ja tundus, et ka osalistel.

Rein Aidma

Lühidalt

FOTO: SCANPIX

Jõhvi linnagaleriis on nukunäitus

9. septembrist saab linnagaleriis vaadata Svetlana Vetrova karakternukke.

Näitusel olevad omanäolised pupped on põnevate nimedega, näiteks Lõhnavalmistaja, Merekohin või Idamine lubadus. Nukk Antares läheb aga aasta lõpus Moskvast toimuvale rahvusvahelisele kosmoseteemaliste nukukude näitusele.

Näitust saab vaadata oktoobri alguseni.

FOTO: PRESSIFOTO

Laste Varjupaigas lõppesid ehitustööd

Narva Laste Varjupaiga juurdeehitise teisel korral on lõpetatud ehitustööd. Renoveeritud ruumides avatakse kolleelsete laste osakond.

Osakonnas on kolm tuba: magamistuba, mänguruum ja hügieenituba. Ruumid vastavad kõikidele nõudmistele ja normidele, mis on vajalikud 2-7-aastaste laste elamiseks.

Kolleelsete laste osakonna üleviimine põhihoonest juurdeehitisse võimaldab laiendada Laste Varjupaiga teenuste spektrit ja parendada vanemliku hoolitsuseta jäänud laste elamistingimusi.

Ehitustööd teostati projekti „Narva Laste Varjupaiga renoveerimise kolmas etapp“ raames, mida toetasid hasartmängumaksud regionaalsete investeeringutoetuse andmise programm ja Narva linnavalitsus.

FOTO: SHUTTERSTOCK

Tapa linna orkestril valmis plaat

Tapa kultuurikojas laupäeval, 4. oktoobril kell 16 algaval Tapa linna orkestri esimese heliplaadi „Värvid“ esitlusel on võimalik kuulata head puhkpillimuusikat ning osta koju kaasa vastne salvestis.

Nii Eestis kui välismaal esinimistel tuntust kogunud muusikakollektiiv on edukalt üles astunud ka konkurssidel.

Virulased mõõdavad suusatajate võiduaegu

Otepääl maailma suusaparemi osavõtul toimunud Suverulli võistlusel mõõtis aega Lääne-Virumaal tegutsev Huviklubi Nelson.

Kadrina mees Vahur Leemets on Suverullil ja Eestis toimuvaval suusatamise Maailma Karikavõistluste etapil ajavõtu ülem. MK-etapi puhul teostab elektroonilist ajavõttu siiski Rahvusvahelise

FOTO: ERAKOGU

Vahur Leemets kasutab tiptasemel ajavõtuseadmeid.

Suusaliidu palgatud firma.

„Olen Huviklubi Nelson juhatuse liige ning Eesti Suusaliidu ajavõtupartner. Teostame ajavõtuteenust peaaegu kõigil Eesti tiptasemel suusavõistlustel peale suurte suusamaratonide,“ räägib Leemets. „Oleme saavutanud usaldusväärse alal, kus eksida ei lubata. Hetkel toimetame hobikorras, põhitöö on mujal.“

Huviklubi Nelson meeskond on

ajavõtuga tegeleenud juba 12 aastat. Alguse sai asi Viru Maratoni ajavõtust, kus tolaeagne Mõedaku spordikeskuse juht Raivo Risembuk tundis huvi, kas selline teenus on võimalik. Esimesed ajavõtuseadmed olid isevalmistatud. „Praeguseks oleme üle läinud maailma tiptasemel ajavõtuseadmetele, aga hea on vahel ka neid vanu isetehtud seadmeid kapis vaadata,“ räägib Leemets. IET

Mida arvavad Sina?

Virumaalaste lugemiseks mõeldud Eesti Teataja on huvitatud oma lugejate arvamusest. Kui Teil on mõtteid, millest ajaleht võiks kirjutada, siis täitke, lõigake lehest välja ja postitage allolev kupong. Marki lisama ei pea. **Vastajate vahel loositakse välja televiisor.** Mõtteid ja arvamusi võib saata ka e-kirjaga teataja@reform.ee. Eelmises lehes avaldatud tagasiside ankeetide seast võitis auhinna: **Matti Mones**

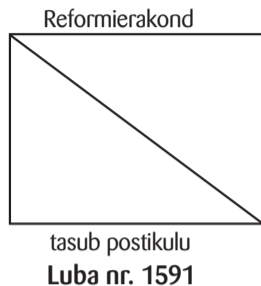
Hea Virumaa inimene!

Anna meile teada kolmest oma kodukohta puudutavast teemast, millest võiksime kirjutada:

- .....
- .....
- .....

Minu nimi ..... Vanus .....
 Aadress .....
 Telefon .....
 E-kiri .....

Oma andmeid edastades olen tulevikus nõus saama Eesti Reformierakonda ja selle poliitikut puudutavat infot või reklaami, mille edastajatel või töötlejatel luban kasutada oma andmeid nimetatud eesmärgil tingimusel, et andmeid ei kasutata muuks kui Eesti Reformierakonna ja selle poliitikutega seonduva informatsiooni või reklaami edastamiseks.

**MAKSTUD VASTUS
EESTI**

REFORMIERAKOND
Tõnismägi 9
10119 TALLINN

Mere äärde ehitatud Toole linnus on juba kolm sajandit seisnud varemets.

Toolse linnuses peegeldub ajalugu

Toolse ordulinnus on Eesti põhjaranniku keskaegsetest linnustest üks noorimaid. Linnus rajati 1471. aastal sadama kaitseks ja oli asukoha tõttu omal ajal tähtis kaubanduskeskus.

Algselt nelja torniga linnuse vallutasid Liivi sõja ajal venelased. Hiljem langes Toolse rootslaste kätte, kes ehitasid sellele juurde väikesed bastionid ja vallimüüri. 17. sajandil oli linnus veel osaliselt kasutuskõlblik ja kaitsevõimeline. Lõplikult varemeis on kunagine tähtis kindlustusehitus ilmselt Põhjasõjast alates. Linnust ehitati vähemalt viies jär-

gus. Vanim osa on läänefassaadi taga olnud, 15. sajandi alguses ehitatud piklik kolmekorruselise elutorn. Viimases ehitusjärgus rajati laagerkastellile omane ringmüüri eeshoov linnuse idatiivis ning väravatorn selle ees. **ETI**

Eesti Teataja

Eesti Teataja
Eesti Reformierakond
Tõnismägi 9, 10119 Tallinn
Tel 680 80 80, teataja@reform.ee

Saada vastus märksõnaga "lahendus" 10. oktoobriks aadressile Tõnismägi 9, 10119 Tallinn või e-posti teel teataja@reform.ee ning osale kinkekaardi loosimisel.

Ristsõna lahendus

Ees- ja perekonnanimi

Postiaadress või e-post

Telefon

Eelmise auhinna võitis: Denna-Katrin Samma

Oma andmeid edastades nõustun tulevikus saama Eesti Reformierakonda ja selle poliitikut puudutavat infot või reklaami, mille edastajatel või töötlejatel luban kasutada oma andmeid nimetatud eesmärgil tingimusel, et andmeid ei kasutata muuks kui Eesti Reformierakonna ja selle poliitikutega seonduva informatsiooni või reklaami edastamiseks.

Cimblar ***	Gramm Äss	Rootsi sadamalinn Asesõna		Masinaosa	Sulgumist reguleeriv vidin	Üks koputus Makeup	Lauljatar	Vene aken	Terviserike		Keel	Üksiklane	Elatusraha	Aparaadid
Kolle sepikojas	U.Naissoo laul Sapipuudus		Ristsõnavihik Austraalia teleseriaal							Masinaosa Subproduktid				
											Vanim apteek Väikelapsed			
Kingakaupmees Bundy		Kunsti-kombiinaat Voltamper				Pealekaebaja Fordi mudel								
Lause algus									Teadmiste allikad Lugupidamine					
Veregrupp		Läti jõgi (129 km) Kõva kandlemees					Meedik Gustav Ernesaks						1000 m Nisuleib	
Olümpia-võitja		Harjumaa vald Pruudiluna				Muistne õlletegija Hunt (ladina k)								Ehk Tegevusele innustaja
Tallinna tänav (4 t) Voodipesu Lehekülg														
					25% kaardipakist Mööteriist							Leidlikud mõtted Puerto Rico Objekt		Egoistlik
			Märg karastus Prantsuse tennise-legend						Arhitekt Olevus					
Pea liigutaja	Keelpill					Isikukood			"Metallica" hittlugu					
Naljamees								Maaliskunstnik X					Asesõna Mihkel Mattiiseni bänd	
Mongoolia haldusüksus							Ollus Avalikud suhted				Lennuk Saksa sina			
Royal Navy		Inglise k asesõna Nädala alguspäev				Kauba käitleja Täpitaht								
Keldi saatusehaldjatar			Lobjakas							Prantsuse kirjanik				